

swych grzechów. Powinniśmy więc towarzyszyć temu aktowi Boga i starać się go w sobie zachować przed odpowiednie życie moralne.

CZYTANIE 8: Rz 6,3-11

Chrystus obdarza nas w chrzcie świętym nowym życiem, dar ten ubogaca w Eucharystii. Jego istotą jest uwolnienie od grzechu, wolność dzieci Bożych. Urzeczywistnia się ona, gdy wykorzystujemy jego wolność ku chwale Boga, Ojca naszego. Niepotrzebny i niewłaściwy jest legalizm Starego Testamentu. Syn posyła w nasze serca Ducha Ojca, który pogłębia w nas świadomość nowego życia oraz sprawia, że wiemy, co czynić, aby żyć w świętości, prawdzie i miłości; sprawia, że potrafimy tak żyć.

**KOMENTARZE DO LITURGII
TRIDUUM PASCHALNEGO⁴**

KOMENTARZE DO MSZY ŚWIĘTEJ WIECZERZY PAŃSKIEJ

KOMENTARZ PRZED MSZĄ ŚWIĘTĄ

Dobiegł końca tegoroczny okres przygotowania do Wielkanocy. W nim Kościół przypominał nam, że jest to czas szczególnej łaski. Została nam bowiem dana szansa, byśmy powrócili do źródła naszej wiary, byśmy oczyścili się i zawrócili z dróg, które nie prowadzą do Boga, byśmy uświadomili sobie potrzebę odnowienia łask sakramentu chrztu świętego.

I oto dzisiaj rozpoczyna się nowy etap. Wchodzimy w samo centrum tajemnic naszej wiary: w tajemnicę Męki, Śmierci i Zmartwychwstania Pana naszego, Jezusa Chrystusa. Czas się wypełnił – i niezależnie od tego, jak się przygotowaliśmy, nadeszła godzina, w której to, co Kościół zapowiadał, stanie się wśród nas obecne w sposób szczególny. Prośmy Boga o łaskę, aby udział w tych świętych obrzędach uświęcił nas i bardziej jeszcze ku Niemu pociągnął, aby rzeczywistość, którą tutaj w słowach i czynach wyznamy, zagościła w naszym życiu na stałe.

Wielki Czwartek z Wieczerzą Pańską, Wielki Piątek i Wigilia Paschalna – to trzy kolejne etapy świętowania największej Tajemnicy naszej wiary: Tajemnicy Męki, Śmierci i Zmartwychwstania Chrystusa. Obrzędy, w których będziemy uczestniczyć, mają nam tę Tajemnicę przybliżyć. Właśnie poprzez liturgię zyskujemy najpełniejszy dostęp do tajemnic naszej wiary, bo nie są one tu tylko wspomniane czy rozważane, lecz rzeczywiście się uobecniają. Dzieje się tak w każdej Mszy Świętej. Dziś jednak sięgniemy do samego źródła, z którego Msza Święta się wywodzi – do Ostatniej Wieczerzy. Właśnie wówczas

⁴ Komentarze zamieszczone w tej publikacji są owocem pracy wielu autorów, w tym autorów niniejszego opracowania, którzy przygotowywali je na potrzeby liturgii przeżywanej zarówno w grupie rekolekcyjnej, jak i w parafii.

Jezus Chrystus, w obliczu czekającej Go męki, w nocy, w której miał być wydany, ustanowił Sakrament Ciała i Krwi swojej.

Podczas dzisiejszej liturgii, jako wyraz naszej radości i wdzięczności, odśpiewamy hymn *Chwała na wysokości Bogu*, który był opuszczany przez cały okres Wielkiego Postu, odezwą się również dzwony, aby podkreślić podniosły charakter tych chwil.

Zarówno dziś, jak i jutro, kiedy to nie będzie odprawiana Msza Święta, przyjmujemy w Komunii Świętej Ciało Chrystusa konsekrowane podczas dzisiejszej Eucharystii. Umieszczone będzie Ono w ołtarzu wystawienia, gdzie będziemy Je adorować. Puste tabernakulum ma nam uprzytomnić, że Jezus pojmany po Ostatniej Wieczerzy został odłączony od swoich bliskich i wydany w ręce wrogów. Od tego momentu rozpoczęła się Pascha – przejście Jezusa ze śmierci do życia w chwale. To przejście przyniosło nam zbawienie, bo odchodząc do Ojca, Jezus pozostał z nami w Duchu oraz w Tajemnicy swojego Ciała i Krwi – w Najświętszym Sakramencie. Sprawując Najświętszą Ofiarę w dzisiejszy wieczór, mamy okazję na nowo spotkać się z tym samym Jezusem Chrystusem, który wtedy sprawował ją ze swoimi apostołami.

Po homilii kapłan ponowi gest Chrystusa, umywając nogi mężczyznom: w tym momencie i w takiej oprawie uklęknięcie kapłana przed człowiekiem-bratem pokazuje lepiej niż długie przemówienie, że kapłaństwo jest służbą.

Po Mszy Świętej, podczas adoracji Najświętszego Sakramentu, każdy z nas może rozważać ostatnie polecenia, jakie Chrystus przekazał swoim najbliższym przed wyjściem do Ogrodu Oliwnego, w szczególności zaś Jego największe przykazanie: „Miłujcie się wzajemnie tak, jak Ja was umiłowałem”.

Msza Święta rozpocznie się za chwilę procesją wejścia. Włączmy się w śpiew pieśni. Niech słowa, które wyśpiewamy, wyrażą całą naszą wewnętrzną postawę, niech skupią nasze rozproszone myśli i przygotują nas na spotkanie z Jezusem Chrystusem, naszym Zbawicielem.

KOMENTARZ PRZED CZYTANIAMI

Czytanie pierwsze ukazuje nam opis spożywania baranka przez Żydów w noc, która miała być nocą ich wyzwolenia. To wydarzenie

Zwycięstwo to i wolność utrwała w nas przez każde uczestnictwo w Eucharystii, która uobecnia Jego śmierć i Zmartwychwstanie.

CZYTANIE 4: Iz 54,4a.5-14

Nowa Jerozolima, Miasto-Oblubienica, Kościół zrodzony został przez Boga w Jego wiecznej, niezmiennej miłości. To nie dzieło naszej „sprawiedliwości”. Człowiek ochrzczony powinien uznać, że w miłości Boga jest inicjatywa naszego zbawienia, w Nim nasze usprawiedliwienie. Naszą odpowiedzią wobec Ojca jest wierność Chrystusa – jedynego umiłowanego Syna. Postawę tę Eucharystia „celebruje”, proponuje i obdarza nią uczestników.

CZYTANIE 5: Iz 55,1-11

W chrzcie świętym Zmartwychwstały Chrystus zawiera z nami nowe i wieczne przymierze: nie z samym Dawidem wiąże swoje obietnice, obdarza nimi cały lud wybrany. Ale to nowe przymierze nie zapewnia nam posiadania wartości przyrodzonych, królestwa ziemskiego. Istnienie tego przymierza, jego trwanie, nie zależy również od takich wartości, nie rodzi ziemskiego dobrobytu. „Pokarmem” tego Przymierza, jego siłą, mocą, jest słowo Boże, jego poznanie. A słowo Boże przyjęte przez nas, nie będzie bezowocne. Sprawia ono, że każdy, kto nas widzi, zobaczy i Ojca (por. J 14,9), bo „On cię przyozdobił”.

CZYTANIE 6: Ba 3,9-15.32-4,4

Bóg jest źródłem mądrości i ochrzczeni powinni zaufać i być wierni Jego prawu. Ale Mądrość Boża objawiła się wśród ludzi w Jezusie Chrystusie. Dlatego ochrzczony, chcąc żyć zgodnie z mądrością, idzie za Chrystusem.

CZYTANIE 7: Ez 36,16-17a.18-28

Chrzest jest nowym stworzeniem: serce nowe... duch nowy... To nowe stworzenie jest dziełem Boga; On sam jest ministrem liturgii oczyszczenia i odnowienia („zabiorę was, pokropię was, dam wam...” por. Rz 5,1-5 i Hbr 6,18-20). Człowiek niezdolny jest do tego na skutek

KOMENTARZE DO LITURGII SŁOWA W WIGILIĘ PASCHALNĄ

ks. Stanisław Hartlieb⁶

CZYTANIE 1: Rdz 1,1-2,2

Chrystus Zmartwychwstały jest doskonałym obrazem Ojca, pierworodnym nowego stworzenia, w które włączeni jesteśmy przez chrzest. Idea człowieka-obrazu, myśli zawarte w błogosławieństwie Bożym, naśladowanie Boga w Jego odpoczynku, mówią, że aby postępować drogą nowego życia, trzeba uznać swoją zależność od Boga. Na tej drodze Chrystus zwycięża wszelki chaos, wszelkie zło, a wszechświat stworzony przez Boga stanie się pewnego dnia duchową świątynią jedynego kultu (formę opisu stworzenia świata niektórzy egzegeci porównują z kształtem świątyni jerozolimskiej).

CZYTANIE 2: Rdz 22,1-18

Godząc się na ofiarę ze swego jedynego syna, Abraham daje dowód wiary w zmartwychwstanie (Hbr 11,19). W ten sposób ofiara Izaaka i jego uwolnienie zapowiadają śmierć i Zmartwychwstanie Chrystusa. Obraz ten przypomina również wyższość ofiary duchowej oraz prawdę, że naszą niezawodną nadzieją jest Bóg, nie człowiek. W Bogu, nie zaś w Izaaku musiał złożyć swą nadzieję Abraham i dlatego zwyciężył. W Bogu złożył swą nadzieję Chrystus i dlatego Bóg Go wywyższył. Gdy i ja całkowicie w Bogu położę swą ufność, chrzest będzie dla mnie początkiem drogi ku zmartwychwstaniu.

CZYTANIE 3: Wj 14,15-15,1

Zmartwychwstały Chrystus to nowy Mojżesz, który prowadzi nas przez wody chrztu świętego, zwyciężając grzech i obdarzając nas wolnością dzieci Bożych w chrzcie świętym, stwarza nowy naród wybrany.

⁶Centralna Diakonia Liturgiczna Ruchu Światło-Życie Irena Kucharska, Wojciech Kosmowski, Piotr Kulbacki (red.), *Triduum Paschalne. Podręcznik dla duszpasterzy i dla służby liturgicznej*, b.m.r.w., s. 247–249.

przypominał posiłek paschalny spożywany przez Jezusa i uczniów. Chrystus jednak miał mu nadać nowe znaczenie, jak to pokazuje święty Paweł w najstarszym dostępnym dla nas opisie ustanowienia Eucharystii. Usłyszymy to w czytaniu drugim. W Ewangelii święty Jan przypomni nam wielką lekcję pokory i służby, jaką Jezus chciał związać ze swoją pamiątką.

KOMENTARZ PRZED OBRZĘDEM UMYCIA NÓG

Za przykładem naszego Pana i Nauczyciela celebrans umyje nogi mężczyznom. Uczestnicząc w tym obrzędzie, wzbudźmy pragnienie trwania zawsze we wspólnocie z Chrystusem i naśladowania Jego przykładu przez wzajemną służbę w pokorze i miłości. W czasie obrzędu obmycia nóg wszyscy siedzimy i śpiewamy pieśni.

KOMENTARZ PRZED PROCESJĄ Z DARAMI (WERSJA A)

W odpowiedzi na miłość Jezusa, który nas umiłował do końca, niesiemy do ołtarza nasze dary:

- ofiary, które przeznaczone będą dla potrzebujących: dziś w sposób szczególny chcemy podkreślić owoce naszego pełnego miłości wyrzeczenia w postaci jałmużny postnej; dzieci przynoszą do ołtarza skarbonki „Caritas”, my wszyscy zaś składamy na tacę pieniądze, które udało się nam zaoszczędzić dzięki wielkopostnym wyrzeczeniom;
- wino i wodę, które podczas Mszy Świętej zostaną przemienione w Krew Jezusa przelaną dla naszego zbawienia;
- chleb praśny do sprawowania Eucharystii, który podobnie jak podczas Ostatniej Wieczerzy Jezus przemieni w Ciało swoje i da nam, abyśmy Go spożywali, by nas umacniał w naszej ziemskiej pielgrzymce;
- z tymi darami ofiarujemy na ołtarzu Bogu nasze dary duchowe: prace, cierpienia, wyrzeczenia, dobre postanowienia, deklaracje służby na rzecz rodziny lub parafii.

Ochotnym sercem śpiewajmy Bogu pieśń.

KOMENTARZ DO PROCESJI Z DARAMI (WERSJA B)

W procesji przynosimy do ołtarza dary:

- skarbonki z wielkopostnymi ofiarami dzieci;
- poświęcone dziś w katedrze oleje:
 - olej krzyżma, którym namaszczone zostaną osoby przyjmujące chrzest w naszej parafii
 - olej chorych, którym namaszczone zostaną osoby przyjmujące sakrament namaszczenia chorych w naszej parafii;
- świecę paschalną, która zapłonie w naszym kościele w Wigilię Paschalną światłem zmartwychwstałego Pana;
- wodę, którą napełnimy chrzcielnicę, by w Noc Paschalną została poświęcona i służyła do chrztu w Okresie Wielkanocnym;
- wodę, którą napełnimy dzban, z którego od Wigilii Paschalnej będziemy mogli zabierać do domów wodę święconą;
- chleb, wino i wodę, które staną się w tej Najświętszej Ofierze naszym Pokarmem na drodze do nieba spożywanym dzisiaj i jutro – w Wielki Piątek.

KOMENTARZ PRZED PROCESJĄ DO OŁTARZA WYSTAWIENIA

Dzisiaj celebrans nie mówi: „Idźcie w pokoju Chrystusa”, ale za chwilę, w uroczystej procesji, przeniesie Najświętszy Sakrament do ołtarza wystawienia, który symbolizuje więzienie Jezusa i całą tę rzeczywistość od modlitwy w Ogrodzie Oliwnym aż do drogi krzyżowej naszego Zbawiciela.

Tak jak niegdyś Chrystus pragnął, aby uczniowie towarzyszyli Mu w godzinach modlitwy i trwogi konania przed męką w Ogrójcu, tak i dzisiaj oczekuje naszej obecności i modlitewnego czuwania, abyśmy nie wpadli w pokusę niewiary i beznadziei. Zechciejmy rozważyć tajemnice Jego zbawczej Ofiary i dziękujemy za Jego rzeczywistość, choć ukrytą w Najświętszym Sakramencie obecność wśród nas. Uczynimy to w ten wieczór i nadchodzącą noc ochotnie, miłością odpowiadając Chrystusowi na Jego miłość.

KOMENTARZE DO MSZY ŚWIĘTEJ W NIEDZIELĘ ZMARTWYCHWSTANIA**KOMENTARZ PRZED ROZPOCZĘCIEM MSZY ŚWIĘTEJ**

Dziś wszystko jest nowe. Choć dwa dni temu Bóg umarł – cały świat zamarł i stracił sens – dziś Chrystus powstał z martwych. Nasz Brat Jezus Chrystus jako jedyny przekroczył granicę między piekłem i niebem. Dzięki Niemu i my możemy tego dokonać. Ważne jest jednak, abyśmy nie stali w miejscu, ale biegli za Chrystusem – bo On jest naszym przejsciem ze śmierci do życia.

KOMENTARZ PRZED CZYTANIAMI

Fakt Zmartwychwstania potwierdzili Apostołowie swym świadectwem. To wydarzenie stało się centrum Ewangelii, głoszonej przez Piotra, Pawła, Magdalenę i wszystkich świadków pustego grobu. My także stajemy się świadkami Zmartwychwstania, gdy umiera w nas człowiek grzechu, a zmartwychwstaje Chrystus.

Dzisiaj po drugim czytaniu, a przed Ewangelią śpiewamy sekwencję: „Niech w święto radosne paschalnej ofiary”. Będziemy wtedy wszyscy stali. Słuchajmy więc słów radosnej Nowiny, by prawda Zmartwychwstania stała się żywym świadectwem nie tylko ust, ale także serc.

naszej wiary. Następnie odnowimy przyrzeczenia chrzcielne. Za ich odnowienie możemy dostąpić odpustu zupełnego.

Wszyscy teraz wstajemy i zapalamy świece od świec służby liturgicznej.

KOMENTARZ PRZED LITURGIĄ EUCHARYSTYCZNĄ

Wpatrzeni w znak światła Chrystusa, umocniwszy swoją wiarę przez rozważenie słowa Bożego i odnowienie przyrzeczeń chrztu świętego, będziemy teraz sprawować liturgię eucharystyczną. W tę świętą noc Paschy, gdy w szczególny sposób staje przed nami obecne zwycięstwo Chrystusa nad śmiercią, z radością składamy Jego i naszą Ofiarę. Uczestnicząc w pełni w tej eucharystycznej uczcie, z radością dziękujemy Bogu szczególnie za dar Chrystusowego zmartwychwstania.

KOMENTARZ PRZED PROCESJĄ REZUREKCYJNĄ

Chrystus zmartwychwstał. Ta niepojęta prawda, przekazywana z ust do ust przez pierwszych świadków radosnej nowiny, rozbrzmiewa w Kościele już od dwudziestu wieków. Jej echo docierające dzisiaj do nas pragnie wyrwać nas z odrętwienia i ożywić naszą wiarę, że zmartwychwstanie Pana jest wiecznie aktualne.

Podczas Świętej Nocy przeżywamy tajemnicę Zmartwychwstania. Jako zanurzeni przez chrzest w Chrystusa, z radością w procesji rezurekcyjnej idźmy głosić prawdę o Zmartwychwstaniu.

Będziemy szli za Chrystusem zmartwychwstałym, obecnym w Najświętszym Sakramencie, jako Jego uczniowie. Niechaj nasze serca płoną wiarą i miłością, jak serce Jego Matki i apostołów.

KOMENTARZE DO LITURGII MĘKI PAŃSKIEJ – WIELKI PIĄTEK

KOMENTARZ PRZED ROZPOCZĘCIEM LITURGII

Dobiega już końca Wielki Piątek, dzień, w którym umarł Pan nasz Jezus Chrystus. Nie sprawuje się dzisiaj ofiary Mszy Świętej. Ołtarz obnażony wczoraj, pozostał tak do dzisiaj i zostanie on przykryty tylko na czas rozdania Komunii Świętej. Nie było też udzielania Komunii Świętej w ciągu dnia, jedynie chorzy mogli przyjąć ją wcześniej. Zwyczaj ten ma nam uprzytomnić, że nie zawsze pozwalamy Jezusowi na Jego obecność w naszym życiu, że grzechy ludzkości, które spowodowały Jego śmierć na krzyżu, również dzisiaj utrudniają Mu dostęp do wielu ludzkich serc.

Jednocześnie grzech, a z nim śmierć zostały pokonane na krzyżu. Jest to fakt ostateczny i nieodwracalny. Grzech bowiem został zwyciężony u samych korzeni, raz na zawsze, i nic nie zdoła oddalić nas od Miłości Bożej, która jest w Jezusie Chrystusie. Dlatego również dzisiaj, rozważając otchłań męki i osamotnienia naszego Zbawiciela, możemy korzystać z owoców Jego śmierci – zwycięstwa, i spotkać Go w słowie Bożym i Komunii Świętej.

Dzisiejsza liturgia składa się z czterech części: liturgii słowa, adoracji krzyża świętego, Komunii Świętej i przeniesienia Najświętszego Sakramentu do Grobu Pańskiego.

Za chwilę kapłan i asysta będą modlić się w milczeniu: kapłan – leżąc krzyżem przed ołtarzem – symbolem Chrystusowej Ofiary; zaś służba liturgiczna i my wszyscy, klęcząc. W tym czasie wnieśmy nasze myśli do Boga, który jest obecny wśród nas, tak jak był obecny przy swoim Synu w chwilach Jego agonii. Dziękujemy za dar odkupienia skierowany do nas i do każdego człowieka. Dziękujemy Bogu, że nas nigdy nie opuszcza i zawsze pragnie naszego zbawienia. Dziękujemy za łaskę trwania przy Chrystusie, którą zapoczątkował w nas chrzest święty. Nie śpiewamy dziś pieśni wejścia. Zaczynamy modlitwą w skupieniu i ciszy. Wszyscy stoimy.

KOMENTARZ PRZED EWANGELIĄ

Słuchajmy relacji z drogi krzyżowej zapisanej przez św. Jana: „Jego świadectwo jest prawdziwe”. Jan był jedynym z uczniów u stóp krzyża, na Golgocie. Umiłowany uczeń od początku patrzy na Jezusa oczyma wiary. Dla niego Ukrzyżowany jest Królem, wiecznym Synem Bożym, Światłością oświecającą wszystkich szukających prawdy; odsłania nam Boże serce, które nie chce nas sądzić, ale zbawić.

KOMENTARZ PRZED MODLITWĄ WIERNYCH

Jesteśmy w duchu obecni przed Chrystusem wiszącym na ołtarzu Krzyża, na którym złożył w ofierze swoje życie za wszystkich ludzi. Podwyższony nad ziemię wszystkich pociągnął do siebie. Dlatego modlimy się za wszystkich ludzi i cały świat. W tym roku (w rocznicę Chrztu Polski) w szczególny sposób włączmy się w modlitwę powszechną za katechumenów, aby otwierali się na łaski płynące z sakramentu chrztu świętego. W dzisiejszej liturgii posługujemy się modlitwą sięgającą starożytności chrześcijańskiej. Dzisiaj jest ona bardziej rozbudowana niż zazwyczaj w czasie Mszy Świętej. Kantor zapowiada intencję, następnie wszyscy modlą się w ciszy, po której kapłan podsumowuje modlitwy zgromadzenia specjalną prośbą. Każdorazowe „Amen” winno być świadomym i osobistym włączeniem się w modlitwę i potwierdzeniem wiary w jej skuteczność.

KOMENTARZ PRZED ADORACJĄ KRZYŻA

Zakończyła się pierwsza część dzisiejszych obrzędów – liturgia słowa Bożego. Wprowadziła nas ona w sens tajemnicy Męki, Śmierci i Zmartwychwstania Jezusa Chrystusa i ukazała nam głębokie znaczenie Krzyża. Dlatego teraz chylić będziemy przed nim nasze czoła.

Za chwilę zostanie wniesiony Krzyż. Potem kapłan stopniowo odsłaniając go, będzie śpiewać: „Oto drzewo krzyża”, na co wszyscy za każdym razem przyklękając, odpowiemy: „Pójdźmy z pokłonem”.

KOMENTARZ PRZED CZYTANIAMI

Wszyscy gasimy świece i siadamy.

Rozpoczyna się liturgia słowa. Dzisiaj jest ona bogatsza niż zwykle. Obejmuje siedem czytań ze Starego Testamentu, jedno z Nowego Testamentu i Ewangelię. W pierwszych wiekach chrześcijaństwa, gdy tylko w tę noc udzielano sakramentu chrztu świętego, bogactwo czytań było katechezą dla katechumenów. Dla nas, gromadzących się dziś na liturgii, podczas której nastąpi odnowienie przyrzeczeń chrzcielnych, niech teksty Pisma Świętego będą przypomnieniem podstawowych prawd wiary, przypomnieniem dzieła Stwórcy w historii zbawienia.

**Komentarze do poszczególnych czytań zostały umieszczone końcu tekstu.*

KOMENTARZ PRZED „CHWAŁA NA WYSOKOŚCI BOGU”

Dobiegły już końca czytania ze Starego Testamentu. Ich pełny sens, ukryty przed Żydami, odsłonił się wraz z przyjściem Chrystusa. Jego światło wskazuje nam drogę i nas prowadzi. Świece zapalone teraz na ołtarzu oznaczają, że nasza świąteczna radość dosięga szczytu. W tym podniosłym nastroju i przy dźwięku dzwonów będziemy wielbić Boga, śpiewając hymn radości ku Jego chwale.

KOMENTARZ PRZED LITURGIĄ CHRZCIELNĄ

Rozpoczyna się trzecia część liturgii Wigilii Paschalnej – liturgia chrzcielna. Słowo Boże przybliżyło nam tajemnicę Męki, Śmierci i Zmartwychwstania Chrystusa. Za chwilę będziemy śpiewać *Litanie do Wszystkich Świętych*, czyli tych naszych siostr i braci, którzy już przeszli ze śmierci do życia i uczestniczą w chwale Zmartwychwstałego Chrystusa, wspierając nas – pielgrzymujących ku niebieskiej Ojczyźnie – swoim wstawiennictwem. Prośmy o ich pomoc, aby przyrzeczenia chrzcielne, które za chwilę odnowimy, sprawiły przemianę naszego dotychczasowego stylu życia. Litanie śpiewamy, stojąc. Po dwukrotnym „Chryste, wysłuchaj nas” kończącym litanie kapłan dokona poświęcenia wody chrzcielnej. W modlitwie, która zostanie odśpiewana, raz jeszcze pojawią się obrazy biblijne, które zapowiadały tajemnicę chrztu. Wsłuchajmy się w te słowa, wyrażające głęboką treść

wdzięczności: „Bogu niech będą dzięki”. Uformuje się procesja i paschał zostanie wniesiony do świątyni. Przypomnijmy sobie w tym momencie słup ognia, przypomnijmy obłok, który prowadził lud do Ziemi Obiecanej. Z zewnątrz, z ciemności, mamy wejść do kościoła za światłem Chrystusa. To światło jest światłem wiary. Po drugim śpiewie kapłana, przy pomocy ministrantów, zapalimy nasze świece od ognia świecy paschalnej, i jedni drugim będziemy to światło podawać. Podobnie, jak przekazujemy jedni drugim światło, tak mamy dzielić się wiarą: ci, którzy ją przyjęli, którzy uwierzyli, dzielą się nią z innymi. Znak ten oznacza także, że w naszym życiu może zapłonąć światło Chrystusa, oświetlające mroki naszego serca; światło, które otrzymaliśmy na chrzcie świętym, a teraz podczas tej liturgii pragniemy rozpalic je na nowo.

Gdy kapłan zaśpiewa po raz trzeci: „Światło Chrystusa”, zostaną zapalone światła w kościele. Otaczająca nas dotąd ciemność zniknie bez śladu. Nasze czuwanie, które do tej chwili upływało w mroku, w nastroju powagi, stanie się pełne radości, bo Chrystus, którego powtórnego przyjscia w chwale oczekujemy, jest wśród nas obecny. Jego światło prowadzi nas ku niebieskiej ojczyźnie – tak jak słup ognisty prowadził Izraelitów w ich wędrówce do Ziemi Obiecanej.

KOMENTARZ PRZED ŚPIEWEM ORĘDZIA PASCHALNEGO

Przyjmijmy teraz pełne radości orędzie paschalne – hymn ku czci Jezusa Chrystusa, światłości świata. Przed wiekami Bóg za pomocą poprzedzającego ich słupa ognia prowadził naród wybrany przez pustynię z niewoli egipskiej do Ziemi Obiecanej.

My wszyscy tutaj zebrani od dnia naszego chrztu pielgrzymujemy do niebieskiej ojczyzny drogą, którą oświetla nam swą nauką i przykładem zmartwychwstały Chrystus. Kto za Nim idzie, nie chodzi w ciemności grzechu.

W tym duchu słuchajmy orędzia, zwiastującego nam Wielką Noc – Noc Paschy, noc przejścia Chrystusa ze śmierci do życia – najważniejszy czas w całym roku liturgicznym i w naszym życiu, jako ludzi należących do Chrystusa – ludzi ochrzczonych. Tekst orędzia wytłumaczy nam symbolikę: światła, świecy i wymowę całej Wielkiej Nocy.

KOMENTARZ PRZED KOMUNIĄ ŚWIĘTĄ

Od Krzyża liturgia prowadzi nas do Komunii Świętej, pragnąc nam przez to powiedzieć, że między Ofiarą na Krzyżu a Eucharystią istnieje ścisły związek.

Za chwilę kapłan ukaże nam już nie drzewo i symbol do uwielbienia, ale samego Chrystusa, w Jego eucharystycznym i uwielbionym Ciele. Przyjmując Go, upodabniamy się do Niego, także w oddaniu i codziennym posłuszeństwie Bogu Ojcu aż do śmierci.

Wszyscy stoimy w milczeniu.

KOMENTARZ PRZED PROCESJĄ DO GROBU PAŃSKIEGO

Zgodnie z wielowiekową tradycją na zakończenie liturgii Męki Pańskiej przenosi się Najświętszy Sakrament do Grobu Pańskiego. Naszą uwagę kierujemy przede wszystkim na wystawiony w monstrancji Najświętszy Sakrament. Grób Pański jest wypełniony prawdziwą obecnością Chrystusa.

Niech rozważanie Męki Pańskiej będzie dziś i w przyszłości naszą siłą i wezwaniem do ciągłego nawracania się na drogi Pana, abyśmy już żyli nie dla siebie, lecz dla Tego, który za nas umarł i dla nas zmartwychwstał.

KOMENTARZE DO LITURGII WIGILII PASCHALNEJ

KOMENTARZ PRZED ROZPOCZĘCIEM LITURGII

Uroczystości, w których za chwilę będziemy uczestniczyć, stanowią centralny moment tajemnicy paschalnej. Dzisiaj bowiem dopełnia się wszystko to, co rozważaliśmy i przeżywaliśmy w Wielki Czwartek i Wielki Piątek.

Już w pierwszych wiekach chrześcijaństwa przygotowanie do święta Zmartwychwstania koncentrowało się wokół czuwania na modlitwach, śpiewach i słuchaniu słowa Bożego. Pierwsi chrześcijanie rozumieli dobrze, że nasze życie jest oczekiwaniem na powtórne przyjście Pana, nie przebrzmiały bowiem jeszcze w ich uszach słowa Jezusa: „Czuwajcie, bo nie znacie dnia ani godziny, kiedy Syn Człowieczy przyjdzie”. Dlatego obchodząc i wspominając pierwsze przyjście Jezusa, zakończone śmiercią i zmartwychwstaniem, wierzący wyczekiwali jednocześnie Jego powtórnego przyjścia, które im zapowiedział. Głosili Jego śmierć, wyznawali Jego Zmartwychwstanie, oczekując, aż przyjdzie w chwale.

W tę właśnie noc, w której Chrystus zmartwychwstał, dokonują się ogromne tajemnice naszej wiary. Jeszcze wtedy, gdy pierwsi nasi rodacy otrzymywali chrzest święty, była to wspólna rocznica chrztu świętego dorosłych. W noc Wigilii Paschalnej przyjmowało się chrzest. Stąd właśnie znamy datę chrztu Mieszka I: 14 kwietnia 966 roku, bo to była noc Zmartwychwstania Pańskiego. Jak dla Izraela, dla ludu Starego Testamentu, największym świętem religijnym i narodowym jest noc wyjścia całego narodu z Egiptu, z niewoli do własnej ziemi, podobnie dla wszystkich chrześcijan Wielka Noc jest największym świętem osobistym i zbiorowym. Obchodząc to wielkie święto, wspominają oni swoje włączenie do ludu Bożego, który otrzymał obietnicę życia wiecznego dla każdego, kto wierzy w Zmartwychwstałego i w tej wierze swoim postępowaniem trwa⁵.

⁵ W. Danielski, *Znaki dawane nam w liturgii*, w: Centralna Diakonia Liturgiczna Ruchu Światło-Życie Irena Kucharska, Wojciech Kosmowski, Piotr Kulbacki (red.), *Triduum Paschalne. Podręcznik dla duszpasterzy i dla służby liturgicznej*, b.m.r.w., s. 115–116.

To samo czynimy dzisiaj i my, pragnąc głębiej pojąć zasadniczy sens wielkich tajemnic naszej wiary, naszego życia teraźniejszego i przyszłego.

To nasze dzisiejsze, dłuższe modlitwne czuwanie, będzie drogą wiodącą w kierunku fundamentów chrześcijaństwa – do Chrystusa, który jako pierwszy przeszedł ze śmierci do życia; do Chrystusa, który jest światłem wiodącym ku życiu w chwale; do Chrystusa, który w chrzcie świętym dał nam nowe życie, a w Eucharystii jest dla nas nieustannie źródłem tego nowego życia.

Dzisiejsza liturgia będzie się składać z następujących części: na początku odbędzie się obrzęd światła. Na zewnątrz nastąpi poświęcenie ognia, od którego zostanie zapalony paschał – świeca symbolizująca Chrystusa Zmartwychwstałego.

Następnie w nastroju radości przejdziemy do liturgii słowa Bożego, podczas której rozważać będziemy wielkie dzieła, jakich Bóg dokonuje w dziejach ludzkości.

W odpowiedzi na słowo Boże, przejęci pragnieniem, aby i nasze życie włączyło się w wielkie plany Boże i służyło ich wypełnieniu, odnowimy przyrzeczenia złożone niegdyś na naszym chrzcie. Zakończymy czuwanie udziałem w liturgii Eucharystii, przyjmując Komunię Świętą, łączącą nas ostatecznie ze zmartwychwstałym Jezusem Chrystusem. Potem wyjdziemy na zewnątrz, by ogłosić światu: „Chrystus zmartwychwstał – prawdziwie zmartwychwstał”.

Za chwilę kapłan poświęci rozpalony na zewnątrz ogień, następnie zapali od niego świecę paschalną, która jest symbolem zmartwychwstałego Pana. Dla podkreślenia tego faktu kapłan wyłobi w niej znak krzyża, pierwszą i ostatnią literę alfabetu greckiego: Alfę i Omegę, oraz cztery cyfry bieżącego roku. Chrystus jest bowiem Alfą i Omegą wszelkiego stworzenia, początkiem i końcem. Przez Niego wszystko się stało i w Nim wszystko – cały wszechświat znajdzie swój kres.

Aby krzyż wryty na świecy był bardziej widoczny, umieszcza się na nim pięć ziaren żywicy, pomalowanych na czerwono. Przypominają nam one rany Chrystusowe. Następnie kapłan zapala świecę paschalną nowym, dopiero co poświęconym ogniem.

Po zapaleniu świecy paschalnej, kapłan wzniesie ją ku górze, śpiewając: „Światło Chrystusa”, na co my wszyscy odpowiemy pełni